

Pagrindinės žinutės:

- Spartus darbo užmokesčio augimas viršija darbo našumo augimą
- Mažėjanti išorės paklausa lėtins Lietuvos eksporto augimą
- Esanti ekonomikos ciklo padėtis signalizuoja būtinybę vykdyti atsakingą fiskalinę politiką ir didinti rezervą sunkmečiui
- Lietuvos fiskalinė politika gerina kryptį, tačiau išlieka prociklinė
- Dėl palankios automatinės skolos dinamikos, skolos ir BVP santykis vidutiniu laikotarpiu išsilaikys apie 38 proc. BVP

Makroekonominė perspektyva

2018 m. I pusmetį ekonomikos augimas buvo subalansuotas – jį teigiamai veikė grynasis eksportas ir namų ūkių vartojimas. Kaip ir kitose Baltijos šalyse pridėtinė vertė sparčiausiai augo statybos sektoriuje. Taip pat aktyviai vystėsi pramonės, prekybos, transporto, informacijos ir ryšių paslaugų sektoriai. Privataus vartojimo augimas buvo nulemtas spartaus darbo užmokesčio augimo ir sumažėjusios infliacijos. Silpnėjanti išorės paklausa lėtins Lietuvos eksporto augimą 2019 m. Vidaus makroekonominiai rodikliai, priešingai nei išorės paklausa, tikėtina ir toliau išsilaikys pagreitį. 2018 m. paspartėjęs investicijų augimas, tikėtina, ir toliau išliks vidutiniu laikotarpiu. Didesni migracijos srautai nesumažino įtampas darbo rinkoje, todėl spartus darbo užmokesčio augimas viršija darbo našumo augimą. Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis 2018 m. III ketv. palyginti su 2017 m. III ketv. augo 10 proc. Atsižvelgiant į prekybos partnerių paklausos silpnėjimą ateityje, 2019 m. ekonomikos augimas turėtų siekti 2,8 proc. Dėl teigiamo gamybos atotrūkio valdžios sektorius gauna ciklinių pajamų (1 pav.), kurios turi būti skiriamos rezervų sunkmečiui didinimui.

Trumpojo laikotarpio fiskalinė perspektyva

Atsižvelgiant į valdžios sektoriaus pirminio struktūrinio balanso pablogėjimą 2018 ir 2019 m., Lietuvos fiskalinė politika išsilaikys prociklinę kryptį. Gerai laikais nebuvo sukurta pakankama fiskalinė erdvė tam, kad būtų užtikrintas bent jau neutralios fiskalinės politikos vykdymas ekonominio nuosmukio metu (2 pav.).

Vidutinio laikotarpio fiskalinė perspektyva

2018 metais priimtas šešių struktūrinių reformų paketas apėmė tokias sritis kaip mokesčiai, sveikata, švietimas, inovacijos, pensijų sistema, šešėlio mažinimas. Reforma mokesčių srityje susijusi su darbuotojų ir darbdavių mokesčių sujungimu. Darbuotojui buvo perkeltos darbdavio įmokos, o bruto darbo užmokestis perskaičiuotas ir padaugintas iš koeficiento 1,289. Darbdavio socialinio draudimo įmoka buvo sumažinta nuo 31,18 iki 1,47 procento, o darbuotojo įmoka buvo padidinta nuo 9 iki 19,5 procentų. Įvestos socialinio draudimo įmokų lubos: 2019 m. 120 VDU per metus, 2020 m. 84 VDU per metus, 2021 m. 60 VDU per metus. Šie pakeitimai, tikėtina, mažins VS pajamas vidutiniu laikotarpiu, todėl numatomas VS balanso blogėjimas. Nepaisant VS deficito didėjimo, skolos ir BVP santykis vidutiniu laikotarpiu išsilaikys apie 38 proc. BVP dėl automatinės skolos dinamikos (3 pav.).

Fiskalinė sistema ir nacionalinės fiskalinės drausmės taisyklės

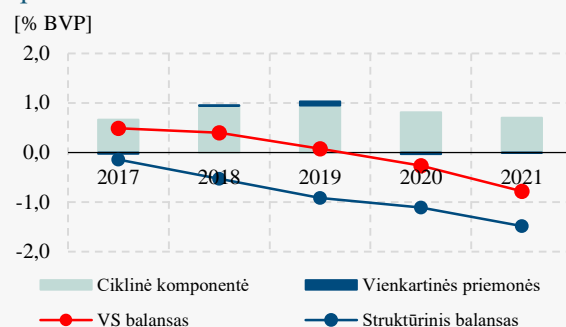
Laikantis fiskalinės drausmės taisyklių 2019 m. turi būti užtikrinama neutrali fiskalinė politika. 2019 m. galioja išlaidų augimo ribojimo taisyklės netaikymo aplinkybė, nes VS balanso rodiklio aritmetinis vidurkis 2014-2018 m. yra perviršis. Tačiau galioja perteklinio VS taisyklė, pagal kurią struktūrinis VS deficitas turi mažėti bent 0,1 proc. p. BVP. Vyriausybės vertinimu, struktūrinio VS balanso taisyklės bus laikomasi, tačiau nepriklausomos fiskalinės institucijos vertinimai rodo, kad fiskalinė politika 2019 m. išsilaikys prociklinę kryptį.

Pagrindinių rodiklių projekcijos

		2016	2017	2018 p	2019 p	2020 p	2021 p
Realus BVP augimas	[pokyti, %]	2,4	4,1	3,4	2,8	2,5	2,5
Produkcijos atotrūkis (FM)	[%]	1,1	2,4	2,4	1,5	0,7	0,2
Produkcijos atotrūkis (IFI)	[%]	-0,1	1,6	2,3	2,3	2,0	1,7
VS balanso užduotis (FM)	[% BVP]	0,3	0,5	0,6	0,4	0,2	0,1
VS balansas (IFI)	[% BVP]	0,3	0,5	0,4	0,1	-0,3	-0,8
VS skola (FM)	[% BVP]	39,9	36,2*	34,8*	35,0*	34,8*	34,3*
VS skola (IFI)	[% BVP]	39,9	39,4	38,6	38,6	38,6	38,2
VS struktūrinis balansas (FM)	[% BVP]	0,0	-0,5	-0,4	-0,3	-0,1	0,0
VS struktūrinis balansas (IFI)	[% BVP]	0,5	-0,1	-0,5	-0,9	-1,1	-1,5

* be kaupimo skolos refinansavimui

1 pav. Struktūrinis balansas

2 pav. Fiskalinės politikos kryptis

3 pav. Skolos ir BVP santykis

Šaltiniai:

FM: 2019 metų Lietuvos biudžeto projektas, 2018-10-17.

IFI: 2018 metų ataskaita: 2019 metų valdžios sektoriaus finansinių rodiklių vertinimas, 2018-11-08.

p –projekcija.